

**พุทธสันติวิธีเพื่อการสร้างความสมานฉันท์
ของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่***
**THE BUDDHIST PEACE FOR RECONCILIATION
OF THE CONSTRUCTION PROJECT KRABI PLANT**

พระปลัดพัทธพงษ์ ธมมนนโท (สอนแก้ว)

PhraPalat Phattapong Dhammananto (Sonkaew)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ)

PhraNattapong Yanamete (Kraithep)

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร)

Phra Natthaphong Sirisuwan (Janro)

พระมหาศักดิ์ดา สิริเมธี (หารเทศ)

Phramaha Sakda Sirimete (Hanthet)

อภิรักษ์ คำหารพล

Aphinan Khamhanphon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat campus, Thailand

E-mail: dhammananto_son@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ และ 3) เพื่อนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีความขัดแย้ง 2) กลุ่มที่มีเห็นด้วย 3) กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านโรงไฟฟ้า และ 4) กลุ่มพระสงฆ์และนักปราชญ์ทางศาสนา ทั้งหมดจำนวน 29 รูป/คน โดยนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง สันติวิธี และโครงการสร้างโรงไฟฟ้าจังหวัดกระบี่ 2) หลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ สาราณียธรรม

* Received 17 April 2020; Revised 26 April 2020; Accepted 28 April 2020

6 ประการ ประกอบด้วย 1) เมตตาการุณกรรม 2) เมตตาวิจิตรกรรม 3) เมตตาโมกขกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสามัญญตา และ 6) ทิฐีสามัญญตา 3) การประยุกต์ใช้หลักพุทธสันติวิธี มาแก้ปัญหาความขัดแย้ง มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล ได้แก่ สัมมุขวิธี และสังคหัตถุธรรม 2) ด้านผลประโยชน์ ได้แก่ สามัญญตา ปรัตยโฆสะ และโยนิโสมนสิการ 3) ด้านค่านิยม ได้แก่ สัมมุขวิธี อหิงสธรรมวิธี และอริยสัจ 4 4) ด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ สัมมุขวิธี อริยสัจ 4 และมัชฌิมาปฏิปทา และ 5) ด้านโครงสร้าง ได้แก่ ตินวัตถารกวิธี อุปาทาน และ มัชฌิมาปฏิปทา

คำสำคัญ: พุทธสันติวิธี, ความสมานฉันท์, โครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่

Abstract

This research article The objectives are as follows: 1) to study the concepts and theories related to conflict management of the Krabi Power Plant construction project, 2) to study the Buddhist principles of peace, suitable for the conflict management of the Krabi Power Plant Project, and 3) to apply the principles Buddhist peace methods to be used as a guideline to resolve conflicts in Krabi power plant construction project. This research is a qualitative research. By using the interview form using specific sampling Main informant Representing all stakeholders with the Krabi Power Plant Project, which are 1) conflicting groups, 2) agreed groups, 3) power plant scholars and experts, and 4) groups of monks and religious scholars. Pictures / people by analyzing the content and summarizing it as a whole The results of the research revealed that 1) the related concepts and theories, namely conflict, conflict management, peaceful methods and the power plant project in Krabi province, 2) principles of Buddhist peace, suitable for conflict management, including 6 types of merit, consisting of 1) mercy and acrobatics. 2) Metta Worship 3) Compassion of Conception 4) Public Commitment 5) Sila Ordinya and 6) Dharma Dharma Eye 3) Applying Buddhist principles for peaceful means There are 5 conflicts: 1) data such as seminars, methods, and Sangahavattham. 2) benefits such as ordinary eyes, Prato Jose and Yonisomanasikara. Theology, Method and Noble Truth 4 4) Relationships are Samphantha 4 Noble Truths and Middle Pathways, and 5) Structures such as Tinsawadak, Precepts and Middle Way.

Keywords: Buddhist Principles, Reconciliation, Krabi Power Plant Project

บทนำ

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุกระดับของสังคม ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว สังคม รัฐ จนถึงระดับสังคมโลก ด้วยความแตกต่างด้านเป้าหมาย วิธีการ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี อันจะนำไปสู่ระบบความคิด ความรู้สึก การกระทำที่แตกต่างกัน ไม่ยอมให้กัน ก่อเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น และนำไปสู่ความรุนแรง ซึ่งแสดงออกมาผ่านคำพูด ภาษา กิริยาอาการ จนถึงกระทั่งการทำร้ายกัน ก่อให้เกิดความสูญเสีย ซึ่งที่แท้จริงแล้ว ความขัดแย้งมีทั้งนัยบวกและนัยลบ มีทั้งความขัดแย้งที่เป็นประโยชน์และความขัดแย้งที่เป็นโทษ (ระวี ภาวิไล, 2551) เช่นเดียวกับสถานการณ์การสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในพื้นที่ภาคใต้ส่งผลกระทบต่อการทำลายวิถีชีวิตชาวประมงและเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้คนตกงานจากธุรกิจการประมงและการท่องเที่ยวนับแสนคน อีกนัยยะหนึ่งคือการส่งผลกระทบต่อรายรับของประเทศซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นกิจการที่ทำรายได้หลักให้กับประเทศ (สมนึก กรดเสื่อ, 2557) ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมา ปฏิบัติการไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหินมีมาตลอด เริ่มตั้งแต่โครงการเหมืองถ่านหิน และโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ที่คนในพื้นที่ต่อต้านมานานนับสิบปี และยังต่อต้านอยู่ถึงทุกวันนี้ (โสภา เสงฆ์รัตน์, 2554) เมื่อมองลึกลงไปพบว่าปัญหาการต่อต้าน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีต้นกำเนิดมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนวิธีการ แผนงานโครงการ เมื่อภาครัฐจะมีการดำเนินนโยบายและโครงการในด้านต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ภาครัฐจะต้องจัดให้มีกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐบาล การทำประชาพิจารณ์และการทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งได้ขยายวงกว้างออกไป อันจะนำมาซึ่งการทะเลาะ ความบาดหมาง ไม่ลงรอยกัน อันจะทำให้ความสงบสุขที่เคยมีมายาวนานได้ถูกทำลายลง เพราะกำแพงแห่งศรัทธา มานะ ทิฐิ ได้ก่อตัวขึ้นหากปล่อยไว้เป็นเวลานาน ก็ยากที่จะทำลายได้ ความขัดแย้งก็จะสร้างฐานที่แข็งแรงยากที่จะทำลายลงได้ (ม.อ. (ไทย) 14/393/445) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การที่จะก้าวผ่านความขัดแย้งนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนทุกฝ่ายได้สะท้อนปัญหา และความต้องการ ไม่ว่าจะปัญหาหรือความต้องการระดับใดก็ตาม ซึ่งการเปิดพื้นที่จะเป็นเส้นทางนำไปสู่การแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทำให้ทุกฝ่ายได้เกิดความรู้สึกยอมรับในทางเลือกที่ฝ่ายตนต้องการ ซึ่งทุกฝ่ายของความขัดแย้งได้เป็นส่วนหนึ่งในการเลือกแนวทางดังกล่าว และผลที่จะเกิดขึ้น คือ การยินดี ยินยอมจะปฏิบัติตามกฎ กติกา ที่ตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้น การสร้างเวทีหรือการเปิดพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว เป็นแนวทางหนึ่งในสันติวิธี (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

การใช้สันติวิธีเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาความขัดแย้งของคานธีแล้ว ในหลักศาสนาก็ย่อมปรากฏวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งอยู่หลากหลายวิธี (เสฐียร พันธรังสี, 2549) การนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง จะต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนรวม

และทุกภาคส่วนในการสร้างบรรยากาศให้มีความสมานฉันท์ ความปรองดอง และเรื่องของการอยู่ร่วมกันแบบสันติวิธีบนพื้นฐานของฐานทัศนคติที่มีความแตกต่างกัน และจะต้องยึดมั่นในสันติวิธีทุกฝ่าย คือ จะต้องไม่หุ้มนิยามหรือจะต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่ในทางกลับกันสันติวิธีก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การนำเสนอที่ไม่มีเหตุผล การปิดกั้นช่องทางในการสื่อสารจนนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน (พระไพศาล วิสาโล, 2549) การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ดีต้องแก้ที่ต้นเหตุของความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งส่วนใหญ่ล้วนมีต้นเหตุมาจากตัวของมนุษย์จึงจำเป็นต้องแก้ไขตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงระดับที่สูงขึ้นไป และจะต้องแก้ตั้งแต่ระดับของความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ เรียกได้ว่า แก้ปัญหาความขัดแย้งตั้งแต่ระดับจิตใจจนถึงการกระทำที่แสดงออกมาทางการพูด การกระทำต่าง ๆ การนำหลักสันติวิธีเข้ามาจัดการความขัดแย้งที่สามารถแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับจิตใจของปัจเจกบุคคลจนถึงระดับที่สูงขึ้นไปนั้น หลักการและวิธีการทางพระพุทธศาสนาเป็นทางออกหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การจัดการความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี การนำพระพุทธศาสนามาแสดงทัศนะของความขัดแย้งสามารถสะท้อนภาพทั้งที่เป็นบุญและเป็นบาป ประเด็นอยู่ที่ว่า ทำที่ต่อความขัดแย้ง หรือวงจรบทบาทของตัวเราในสถานการณ์ของความขัดแย้งอย่างไร จึงจะสามารถดำรงอยู่บนสถานะของความขัดแย้งได้อย่างประสานสอดคล้องกับชีวิตและสังคม โดยการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีนี้มีได้เจาะจงที่การใช้ความรุนแรงอย่างเดียว แต่ในวิธีการดังกล่าวข้างต้นจะต้องอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา เพราะเครื่องมือจัดการความขัดแย้งแบบพุทธสันติวิธีเป็นการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสามารถแก้ปัญหาได้ตั้งแต่ระดับฐานราก เพราะการแสวงหาเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสมนั้น ต้องตระหนักไว้ว่า เครื่องมือที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับบริบทสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อันจะเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สันติวิธี หมายถึง วิธีการ การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งที่ไร้ความรุนแรง และครอบคลุมไปถึง แนวคิด วิธี ข้อปฏิบัติ ที่เป็นธรรม มีความยุติธรรม และก่อให้เกิดความพึงพอใจกันทุกฝ่าย

พุทธสันติวิธี หมายถึง วิธี ข้อปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าหรือเหล่าสาวกของพระองค์ ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ โดยไม่ใช้ความรุนแรงหรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยได้กำหนดหลักสราณียธรรมมาเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ มี 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตาการุณยธรรม 2) เมตตาวิจิตรธรรม 3) เมตตาโมกขธรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสสัมมัญญตา และ 6) ทิฏฐิสัมมัญญตา

โครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีแผนดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่จังหวัดกระบี่ โดยการนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศเข้ามายังท่าเทียบเรือบริเวณอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรศึกษาพุทธสันติวิธีเพื่อการสร้างความสมานฉันท์ของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ เพราะการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมดังที่กล่าวมาข้างต้น หากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ยังคง ยืนหยัดที่จะสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่จังหวัดกระบี่ กระแสการต่อต้าน ความขัดแย้งย่อมที่จะปะทุขึ้นได้โดยเร็ว อันจะเป็นการยากที่จะให้ความขัดแย้งคลี่คลายลงได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษารูปแบบ วิธีการ เครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งโดยใช้หลักพุทธสันติวิธี เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาอันจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสันติสุข ความสมานฉันท์ และได้เดินบนแนวทางที่ได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าและประโยชน์สุขของประชาชนในจังหวัดกระบี่อย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของพุทธสันติวิธีเพื่อการสร้างความสมานฉันท์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่
3. เพื่อนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) เพื่อศึกษาข้อมูลในประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีความขัดแย้ง 2) กลุ่มที่มีเห็นด้วย 3) กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านโรงไฟฟ้า และ 4) กลุ่มพระสงฆ์และนักปราชญ์ทางศาสนา ทั้งหมดจำนวน 29 รูป/คน ซึ่งบุคคลแต่ละกลุ่มมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่มากกว่า 1 ปี

1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ จากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน และทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ เอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งด้วยพุทธสันติวิธี และอินเทอร์เน็ต บทความ คัดสำเนาจากรายงานการวิจัยหรือบทความตามเว็บไซต์

1.3 ด้านสถานที่ คือ 1) ชุมชนปากส้าย อำเภอเหนือคลอง 2) ชุมชนเหนือคลอง อำเภอเหนือคลอง และ 3) ชุมชนเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา ซึ่งทั้ง 3 ชุมชน มีเกณฑ์คัดเลือก คือ 1) เป็นพื้นที่ในการสร้างท่าเทียบเรืออ่าวหิน โดยการนำเข้าถ่านหินมาจากต่างประเทศ 2) เป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินของจังหวัดกระบี่ และ 3) เป็นพื้นที่ทางผ่านของเรือขนส่งถ่านหิน ซึ่งมีขนาดใหญ่และกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวมและมีความเสี่ยงในการรั่วไหลของถ่านหินลงสู่แหล่งน้ำ

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยเลือกจากคุณสมบัติผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ โดยเป็นข้อคำถามสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความ

ขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ และ 3) การนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ และนำบทสนทนาที่ได้มาวิเคราะห์

3. ด้านการเก็บข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ ระยะที่ 2 นำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ และ ระยะที่ 3 การสร้างรูปแบบและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง พบว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่

1. ทฤษฎีความขัดแย้งเป็นทฤษฎีใหม่อีกทฤษฎีหนึ่ง มีความเห็นขัดแย้งกับทฤษฎีอื่น แต่ก็มีประโยชน์ใช้สอยอย่างกว้างขวาง ครบทั้งสามประเภทของประโยชน์ คือ ทั้งด้านวิชาการ การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต จากลักษณะของทฤษฎีความขัดแย้งความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม และในแต่ละบริบทของสังคมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้ลักษณะของความขัดแย้งแตกต่างกันออกไป แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีหรืออาจเป็นไปในทิศทางที่เลวร้ายลง สาเหตุของการขัดแย้ง ประกอบด้วย 1) ระบบสังคม 2) ความขัดแย้งนั้นเกิดจากการขัดกันในผลประโยชน์ 3) ผลประโยชน์ที่ขัดกันนั้นสืบเนื่องมาจากการได้รับส่วนแบ่งอำนาจไม่เท่ากัน 4) ผลประโยชน์ต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะแยกออกเป็นสองฝ่ายที่ขัดกัน 5) ความขัดแย้งเป็นแบบวิภาษวิธี และ 6) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นลักษณะที่ต่อเนื่องกันมาแต่โบราณ (ubiquitous) ของระบบสังคม

2. การจัดการความขัดแย้งตามแนวคิดตะวันตกและแนวคิดตะวันออกนั้น สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้โดยการประยุกต์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของปัญหา ทั้งนี้ เพื่อต้องการจำกัดความขัดแย้งและสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข เครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งสามารถเลือกใช้ได้หลากหลายวิธีการ ให้เหมาะสมกับบริบทของความขัดแย้ง ทั้งนี้ ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ความขัดแย้งคืออะไร เกิดขึ้นจากใคร ที่ไหน อย่างไร ที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้ง จะมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างไรบ้าง ซึ่งได้จำแนกวิธีการจัดการความขัดแย้งออกเป็น 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การเอาชนะ (Competition) 2) การยอมรับ

(Accommodation 3) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) 4) การร่วมมือ (Collaboration) และ 5) การประนีประนอม (Compromising)

3. พุทธสันติวิธี มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ ทั้งที่แยกส่วนอธิบายถึงหลักสันติวิธี สันติวิธี คือ การละทิ้งหรือการไม่เลือกที่จะใช้ความรุนแรงเมื่อเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง เป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งหรือตอบโต้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อคู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต แนวคิดสันติวิธีนั้นเกิดขึ้นเพื่อท้าทายกระบวนทัศน์เดิมที่ใช้ความรุนแรงในการรับมือกับความขัดแย้ง ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะสร้างเกณฑ์การประเมินว่าสันติวิธีสามารถใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งได้ในระดับใดบ้าง ประกอบด้วย 1) การบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มตั้งเอาไว้ 2) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอำนาจสมบูรณ์และอำนาจ และ 3) ความเปลี่ยนแปลงของแต่ละกลุ่มในเรื่องพื้นที่อิทธิพลและระดับความเห็นอกเห็นใจจากภายนอกที่มีต่อเป้าหมายของกลุ่ม

การนำหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ พบว่า หลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสม ได้แก่

หลักพุทธสันติวิธีเหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้ง คือ หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่มุ่งประโยชน์โดยตรงสำหรับพุทธศาสนิกชนให้สติปัญญา และสามารถนำไปปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงแสดงชี้ให้เห็นคุณงาม ความดีและความสำคัญของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ชี้ให้เห็นสังขธรรม คือ ความจริงแท้ของชีวิตและกฎ ธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การหลุดพ้นจากวงจรแห่งทุกข์ทั้งปวง และหัวใจของพุทธศาสนา คือ ละเว้นความชั่ว หมั่นทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ระดับของหลักธรรม ได้แก่ ระดับบุคคลและระดับสังคม ซึ่งได้นำหลักพุทธสันติวิธีด้วยสารานุกรม 6 ประการ ประกอบด้วย 1) เมตตาภาเยกรรม เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกในจิตใจที่มีแต่ความคิดดี ๆ การมองกันในเรื่องดี มีความหวังดี ปราศจากอคติ รักและเมตตาต่อกัน คิดในสิ่งที่สร้างสรรค์ และไม่มีความคิดริษยา 2) เมตตาจักรกรรม เป็นการใช้คำพูดออกมาแต่คำพูดที่ดีงาม ด้วยความรักปราศจากอคติ รู้จักพูดให้กำลังใจกัน ไม่พูดส่อเสียดบุคคลอื่นให้เกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ และพูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเดียวนั่น 3) เมตตาโมกกรรม เป็นการทำแต่ในสิ่งที่มีความดีต่อกันในด้านของความคิด หรือจิตสำนึก มีความเข้าใจผู้อื่น รู้จักให้อภัยไม่ถือโทษโกรธแค้นผู้อื่นและคิดดีต่อผู้อื่น จึงถือได้ว่าเป็น เมตตาโมกกรรม 4) สาธารณโภคี เป็นแนวปฏิบัติให้รู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบกันช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และมีความเสมอภาคต่อกัน 5) สีลสามัญญตา เป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ อย่างเดียวกันอย่างเคร่งครัด เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่ก้าวร้าวหน้าทีกัน และไม่กระทำการล่วงละเมิดสิทธิอันเป็นของผู้อื่น และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองที่ต่างกลับมาให้ตรงกันด้วยการยอมรับในเหตุผล พุดจาหาข้อสรุปตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและสงวนจุดต่างไม่ถือเอา

ความคิดของตนเป็นใหญ่แต่เพียงฝ่ายเดียว และยอมรับฟังความคิดของผู้อื่นที่เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางหลักพุทธสันติวิธี การใช้หลักพุทธสันติวิธีเป็นทางออกหนึ่งของการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยปราศจากความรุนแรง ประกอบด้วย

- 1) พุทธสันติวิธีกับการจัดการความขัดแย้ง พระพุทธศาสนาได้ปรากฏหลักคำสอนที่อธิบายถึงบ่อเกิดของความขัดแย้งไว้ ซึ่งหลักอกุศลมูล 3 ประการ คือ หลักคำสอนที่สามารถอธิบายสาเหตุของความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ในพระสูตรหลายแห่ง พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า โสกะ โทสะ โมหะ คือ อกุศลมูล อันเป็นต้นเหตุของความชั่ว และ 2) การจัดการความขัดแย้งตามแนวสาราณียธรรม โดยต้องมีคุณสมบัติของความเป็นนักไกล่เกลี่ย ได้แก่ 1) คุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นอยู่อย่างมีสติ มีศีลาจรรย์ตรงตาม 2) ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีวัตรปฏิบัติที่ผู้ขัดแย้งไม่อาจตำหนิได้ และทำให้เป็นการยากที่จะถูกขู่เข็ญหรือสูญเสียความน่าเชื่อถือ 3) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องสามารถพูดได้อย่างชัดเจน มีคุณธรรมที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายยอมรับฟัง 4) ผู้ไกล่เกลี่ยมีทักษะในการพิจารณาผู้ขัดแย้ง 5) ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีทักษะในการถามและควบคุมเหตุการณ์โดยไม่ใช้การบีบบังคับ 6) ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารอย่างถูกต้องแม่นยำจากคู่ขัดแย้งฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง 7) ผู้ไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องราวขององค์กรภายในหรือระหว่างหน่วยงาน 8) ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตัว 9) ในกรณีการไกล่เกลี่ยเกี่ยวข้องกับประเด็นทางกฎหมาย ผู้ไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้วย และ 10) ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีสัมพันธ์กับคู่ขัดแย้งที่มีตำแหน่งต่างกันอย่างเท่าเทียมด้วยความเคารพและมีความกรุณา

การนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ พบว่า การนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย

- 1) **ด้านข้อมูล** คือ 1.1) การเผชิญหน้า (สัมมุขาวีธี) 1.2) การเป็นคนกลาง คือ สังคหัตถุธรรม 1.3) กระบวนการมีส่วนร่วม คือ มัชฌิมาปฏิปทา และ 1.4) การเจรจาไกล่เกลี่ย
- 2) **ด้านผลประโยชน์** คือ 2.1) หลักสามัญญา และ 2.2) กระบวนการปรโตฆัสสะและโยนิโสมนสิการ
- 3) **ด้านค่านิยม** คือ 3.1) การเผชิญหน้ากัน (สัมมุขาวีธี) 3.2) การสลายอุปาทาน 3) การไม่เบียดเบียนกัน (อหิงสธรรมวิธี) 3.4) หลักอริยสัจ 4 และ 3.5) มัชฌิมาปฏิปทา
- 4) **ด้านความสัมพันธ์** คือ 4.1) การเผชิญหน้ากัน (สัมมุขาวีธี) 4.2) กระบวนการไกล่เกลี่ยแนวพุทธ 4.3) การกระตุ้นให้ถุคคิด 4.4) กระบวนการที่คู่ขัดแย้งหาคำตอบด้วยตนเอง 4.5) การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับคู่ขัดแย้ง 4.6) มัชฌิมาปฏิปทา 4.7) กระบวนการสลายอุปาทานเพื่อการประสานความสัมพันธ์ และ 4.8) กระบวนการสร้างสันติภาพของพระพุทธศาสนิกชนแนวทางสู่สันติภาพ และ 5) **ด้านโครงสร้าง** คือ 5.1) ตีฉนวนถาวรวิธี 5.2) กระบวนการสลายอุปาทานเพื่อการประสานความสัมพันธ์ 5.3) มัชฌิมาปฏิปทา 5.4) กระบวนการสร้างความเสมอภาค 5.5) การแบ่งปัน และ 5.6) การเจรจาแบบสันติสนทนาเจรจาแบบสันติสนทนา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล คือ เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้ง เพื่อการนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้ง ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยวิศดา พุกแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง พุทธสันติวิธีเพื่อการเข้าถึงความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า สัมมาทิฏฐิ คือ การเห็นชอบในทางที่ถูกต้องดีงาม โดยอาศัยการมี กัลยาณมิตรและการคิดด้วยอุบายอันแยบคายหรือคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นเข็มทิศในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปในทางที่ถูกต้อง มีพฤติกรรมดี ทั้งร่างกาย จิตใจ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า พยาบาลจำนวนหนึ่งยังขาดความสุขในการทำงาน ซึ่งมีสาเหตุจากปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อมและจากแรงกดดันทางสังคม ทำให้พยาบาลเกิดความเครียดในการทำงาน และ สาเหตุจากปัจจัยภายในเกี่ยวกับมุมมอง ทศนคติในการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อให้พยาบาลสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ควรนำสัมมาทิฏฐิมาประยุกต์ใช้เป็นบันได R – A – E – S ก้าวสู่ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ คือ ความเห็นชอบ (Right View) การปรับทัศนคติ (Attitude adjustment) การเสริมพลัง (Empowerment) และการแบ่งปัน (Sharing) เมื่อพยาบาลได้ฝึกฝนจนเกิดทักษะ จะทำให้ใจเป็นสุข (Inner Peaceful Mind) นับเป็นความสุขภายในอย่างแท้จริง (Inner Happiness) นับเป็นคุณลักษณะของพยาบาลที่มี ความสุขตามแบบ “VARISADA” (วิศดา พุกแก้ว, 2559)

การนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของชลกร เทียนส่องใจ ได้ศึกษาเรื่อง การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธหลักการและเครื่องมือสำหรับการจัดการความขัดแย้ง ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งสามารถแบ่งตามปัจจัยภายนอกออกได้เป็น 5 ประเภท คือ 1) ความขัดแย้งด้านข้อมูล 2) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ 3) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ 4) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และ 5) ความขัดแย้งด้านคุณค่าหรือค่านิยม การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ถือได้ว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดการความขัดแย้ง โดยมีบุคคลที่สามหรือคนกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา บทบาทหน้าที่ของคนกลางจะเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำ และพร้อมทั้งเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง เพื่อที่จะให้คู่กรณีสามารถบรรลุข้อตกลงได้ด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ คนกลางจะไม่มีอำนาจบังคับให้คู่กรณีต้องปฏิบัติตามคำแนะนำแต่อย่างใด และในทัศนะของพระพุทธศาสนา รากเหง้าที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากเหตุปัจจัยภายใน คือ

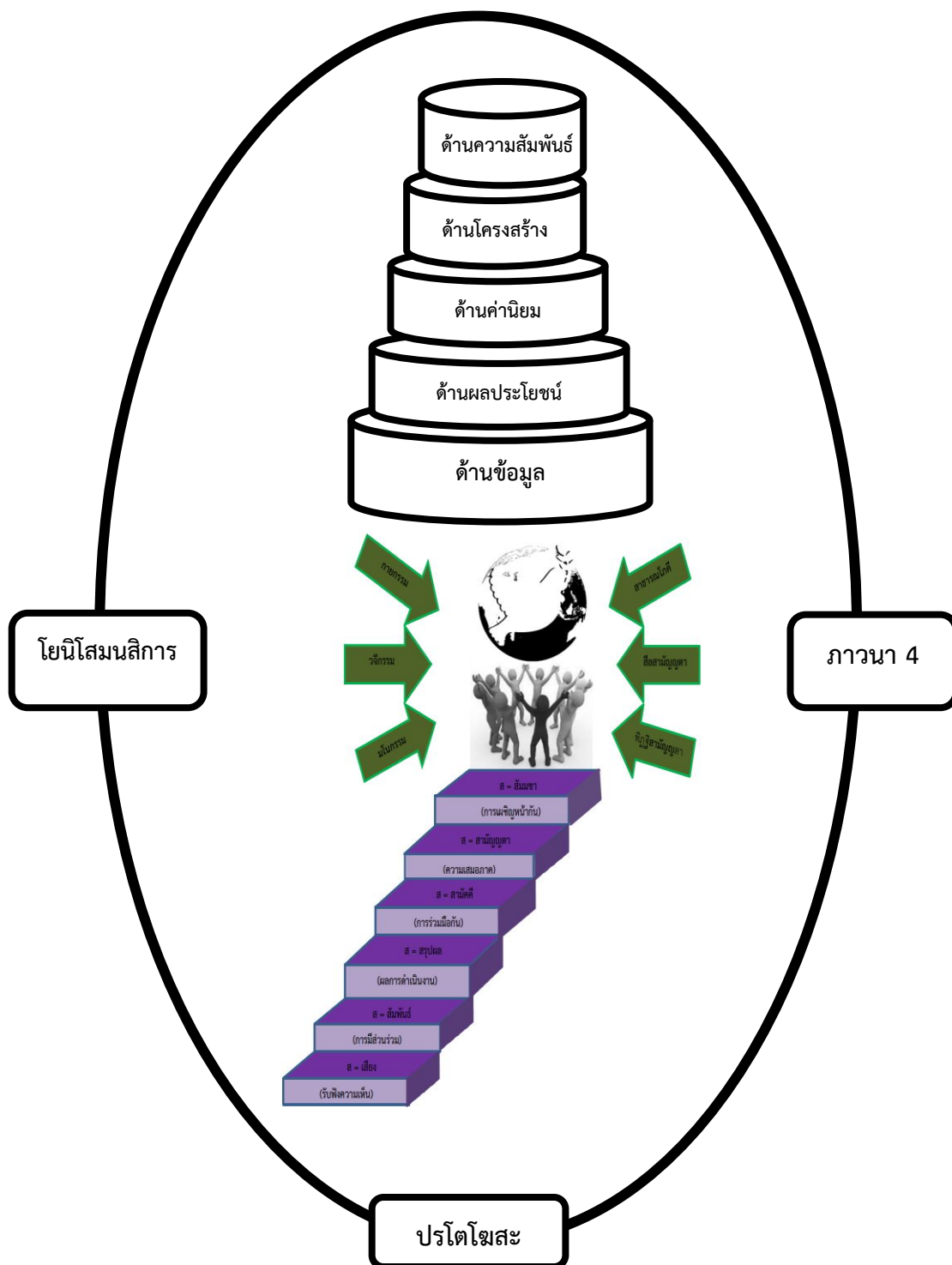

อกุศลธรรมและปัญจธรรม โดยทิวฏฐิซึ่งเป็นหนึ่งในปัญจธรรมนั้น ถือว่าเป็นแกนกลางที่อยู่ลึกที่สุด เพราะเป็นการยึดมั่นถือมั่นในอุดมการณ์ของแต่ละคน ยิ่งถ้าทิวฏฐินั้น ประกอบด้วย อกุศลมูล ได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ ทิวฏฐินั้นก็จะกลายเป็นมิจฉาทิวฏฐิ เหตุปัจจัยภายในรวมทั้งเหตุปัจจัยภายนอก จนกลายเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดสภาวะของความขัดแย้งขึ้น จนนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด ในการปฏิบัติการจัดการความขัดแย้งทางพระพุทธศาสนานั้น แบ่งออกได้เป็น 3 วิธี คือ 1) การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง 2) อภัยทาน และ 3) ทางเลือกอื่น ตามแนวทางแห่งพระวินัย ซึ่งได้แก่ การไต่สวน กล่าวโดยสรุป การเจรจาไกล่เกลี่ยเชิงพุทธ เป็นหนึ่งในพุทธสันติวิธี ที่ใช้เข้ามาเป็นรูปแบบสำหรับการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งไม่เพียงแต่สามารถใช้ได้ในรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแล้ว ยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ยั่งยืนดังเช่นการให้อภัยทาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการความขัดแย้งทางพระพุทธศาสนา (ชลากร เทียนส่องใจ, 2554)

การสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง ไม่พบบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยพระมหาประเสริฐ อกุคเตโช ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการประยุกต์หลักสันติธรรมเพื่อเสริมสร้างความสันติสุขของเยาวชนในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนราชมนตรี (ปลื้ม - เชื้อมนุกูล) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำหลักสันติธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเยาวชนในสถานศึกษานั้น คือ ให้เจริญสติด้วยการฝึกนั่งกรรมฐานก่อนเรียน เพื่อให้จิตสงบเย็นละเอียดอ่อนพร้อมรับการพัฒนารู้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของความอดทน โดยยกตัวอย่างคนที่ไม่มี ความอดทนแล้วตัดสินใจพลาดจนหมดอนาคต การไปทัศนศึกษาในสถานพินิจเพื่อให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการไม่อดทนจึงเกิดผลตามมาเช่นนี้ สุดท้าย คือ การปลูกฝัง ทักษะที่ดีให้กับครู ผู้ปกครอง ถึงการฝึกเยาวชนให้เรียนรู้และเข้าถึงสันติสุข คือ ความสุขทั้งภายในและภายนอกโดยการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า (พระมหาประเสริฐ อกุคเตโช, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

จากองค์ความรู้สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธสันติวิธีเพื่อการสร้างความสมานฉันท์ของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ จึงเป็นทางออกหนึ่งของการแก้ปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่สามารถดำเนินไปได้บนเส้นทางของความเข้าใจ เห็นใจ และมีเหตุมีผลที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ การนำหลักปรีชาญาณมาพิจารณาถึงทางออกของปัญหา เพราะวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนั้นมีขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ได้รู้เข้าใจคิดหาเหตุผลและคิดหาประโยชน์หรือคิดหาทางออกจากปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเสรี ซึ่งสามารถมองเห็นข้อเสียของแต่ละสถานการณ์โดยมี ผลรวมมากกว่าความสามารถในการมองเห็นข้อดีหรือข้อดีของแต่ละสถานการณ์ที่เป็นเช่นนี้ เพราะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีหรือเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารสามารถกระตุ้นให้เกิดข้อเท็จจริงมากมาย การนำหลักปรีชาญาณเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการเปิดใจรับฟังเสียงจากภายนอก รับฟังผู้อื่น เพื่อให้เข้าใจบริบทของความขัดแย้งอย่างแท้จริง ส่วนหลักโยนิโสมนสิการ การพิจารณาด้วยสติปัญญาอย่างแยบคายเป็นวิธีการหนึ่งในการพิจารณาหาเหตุผลของความขัดแย้ง การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้หลักโยนิโสมนสิการนี้ ตลอดจนหลักภาวนา 4 ที่นำมาใช้ในการต่อรองเจรจาด้วยปัญญาเพื่อแก้ปัญหาอย่างยุติธรรม และการนำไตรสิกขามาสนับสนุนให้เกิดพัฒนาการด้านปัญญาให้มีสติ รู้จักควบคุมจิตใจทั้งหลาย และนำไปสู่อุเบกขาไม่ยินดีในร้ายต่อคำยุแหย่ การอยู่ในสังคมหมู่มากที่มีแต่อดีตดำนั้น ต้องมีการยืดหยุ่น มีสติ และรู้จักใช้ปัญญาเป็นปัญญาชน ที่รู้จักยกระดับจิตใจไม่ให้ดม่นถ้อยมัน รู้จักฟังเหตุผลของผู้อื่นบ้าง ถือว่าช่วยลดความขัดแย้งได้ในระดับหนึ่ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ เพื่อนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ ผู้วิจัยได้สรุปในภาพรวมได้ว่า โครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ เป็นโครงการที่หน่วยงานภาครัฐโดยกระทรวงพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของโครงการ จนเกิดผลกระทบ มีประชาชนออกมาแสดงความคิดเห็น แสดงออกถึงการสนับสนุนโครงการและมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยออกมาแสดงความไม่เห็นด้วยกับโครงการ และเรียกร้องให้มีการทบทวนโครงการใหม่ จากการศึกษาวิจัยได้ค้นพบความขัดแย้ง 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ความขัดแย้งด้านข้อมูล 2) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ 3) ความขัดแย้งด้านค่านิยม 4) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ และ 5) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และกระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่ด้วยสันติวิธีต้องอาศัยกระบวนการทางกฎหมายเข้ามาจัดการกับความขัดแย้ง เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถดำเนินต่อไปได้ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาโดยพิจารณาจาก

ศักยภาพของพื้นที่เป็นหลัก สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน
2) ควบคู่กับการจัดการความขัดแย้งโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และการให้ความสำคัญกับ
เสียงสะท้อน และ 3) ควบคู่กับหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้ง สร้างความ
สมานฉันท์อย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย อยู่บนแนวทางของสันติภาพ อยู่ร่วมกันได้อย่าง
ปกติสุข

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “พุทธสันติวิธีเพื่อการสร้าง ความ
สมานฉันท์ของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่” ซึ่งผู้เขียนบทความต้องขอขอบคุณคณาจารย์
ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ชี้แนะแนวทางจนทำให้ผู้เขียนได้เขียนบทความฉบับนี้ได้สำเร็จ
ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ชลกร เทียนส่องใจ. (2554). การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธ: หลักการและเครื่องมือ
สำหรับการจัดการความขัดแย้ง. ใน ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2549). สันติวิธี วิธีแห่งอาระ. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระมหาประเสริฐ อคฺคเตโช. (2559). แนวทางการประยุกต์หลักสันติธรรมเพื่อเสริมสร้างความ
สันติสุขของเยาวชนในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนราชมนตรี (ปลื้ม-เชื่อนนกุล). ใน
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2554). พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการ
ความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: 21 เซนจูรี.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระวี ภาวิไล. (2551). มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิศดา พุกแก้ว. (2559). พุทธสันติวิธีเพื่อการเข้าถึงความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลวิฑูรย์ จังหวัดสระบุรี. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 4(1), 12-
13.
- สมนึก กรดเสื่อ. (3 กันยายน 2557). เครือข่ายปกป้องกระบี่จากถ่านหิน. เอกสารบันทึกการ
สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด.
- เสฐียร พันธรังสี. (2549). ศาสนาเปรียบเทียบ 1. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

โสภา เดชรัตน์. (2554). เจาะแผนพัฒนาภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ.